

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 96. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381311354080/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

der er jo jammerlig klagemaall, saa lkeer dem jo ret lom
 iche ville affue deris børn, at de ere aldrig klagemaal
 p. 105 foruden, || mand maa jo haffue det mand gjør sig lelff. Nu
 haffuer ieg lagt eder om eders fognepreltes och *fognedegns
 5 embede, huad de skulle gjøre eder thill gode; nu vil ieg
 lade eder høre paa den anden side, huad eder bør at gjøre
 dem igien.

Om fognepræltens och fognedegnens vnderholdning.

Her lader ieg først oplæse for dem huad kong: mayt:
 10 ordinantz indholder der om, lom bleff skicket udi Ribe paa
 herredage, om tiende oc degne redtzal, thaler ieg oc saa
 om kirchejord der iblant, at kong: mayt: udj hans recefs
 haffuer unt di fattige degne for lige udgifft, oc at ingen
 maa haffue der for det fra dem, uden det vil bekomme
 15 dem, lom det bekommer en hund, naar hand æder græß,
 hand spyer den op igen (med aarloffu lagt): oc bliffuer till
 vaar oc blod och pocher, oc kommer paa deris legem at
 fidde, derfom di æde en andens brød oc iche deris egen.
 Naar huer haffuer lit, saa diefflen intet, pleyer mand at lige.
 20 Naar hand haffuer oplælt huad ordinantzen holder der
 om, saa gjør ieg denne formaning til folchet om thiende
 aff korn, och qveg, med disse effterfølgende ord.

En formaning thill folchet adt de ville thiende rett.

Det er nu kongens befalning, at hues det vaar iche
 25 hans naades befalning, da er det jo gudz befalning til lit
 folch, at de schulle tiende retferdeligen aff korn och qveg;
 och vor herre Christus figer oc lelff, at en arbejder er sin
 løn och mad verd, det kand du kiende paa dig lelff, at
 p. 106 naar du haffuer arbeidet || da vilt du haffue klæde oc føde,
 30 och din plougdreng naar hand haffuer udtient, da vil hand
 haffue sin løn til gode rede, heller hand vil diellen aff dig
 till ting, thi du elt hannem den plictig. Ia kommer der

en piber thill din bryllup, hand vil iche end lade lig nøye med mad och driche, for sin arbejde och gecherie skyld, hand vill end haffue aff dør med sig, och den pendinge sidder iche fast i din pung der piberen skal haffue, hun skrider saa lempelig op i haanden, emeden det søde søl 5 skrider ned i dig. Och men vi taler om piber, da vil ieg vare dem ad en ny skiorte, och en ny hudtrog de skulle snart saa, om de iche lade deris ugudelige viBer om helgens paakald, och andet sadant udj bryllup och gestebud.

Nu huad vil ieg thale mere om piber och plougdrænge, 10 naar hønen haffuer skrabt da leer hun till kloffuen, saa kand iche eders fogneprest eller fognedegen mere leffue ved fuglfang, end andre, men oc saa vill æde och driche, naar de haffue arbejdet i liffs och siels fare, som ieg beuifte eder nu, der ieg thalet om deris embed och befaling. 15

Derfor maa jo det vere en foraledidit kjerfue korn, kjerne, griis, gaas, lamb, hønß, kalff, füll, skeppe fuld eller haandfuld korn, du ville luige eller ftiele, fra din konge, kirche, fogneprest eller fognedegen, och holde dem deris løn inde, oc fiden brende derfor udj helffuede men gud 20 er i himmelen; huer bør heller at ftille sin hierte thill rolighed, att naar du haffuer faait gudz gaffuer aff qvæg och korn, och gjort dem fyllift som dig bør at giøre fyllest, du kand da lige med en god samvittighed.

Gud vere loffuet for sin gode gaffuer aff korn och qveg, 25 och vnde mig saa sant at saa got och gaffn der aff, til min hustru, børn och neste, som ieg veed aldrig en pendinge, korn, kjerne griis, gaas, lamb etc. hiell eller halff skippe korn, der ieg || haffuer enten fuegen eller ftollet heller høidet p. 107 inde, fra min konge, kirche, fogneprest eller fognedegen, 30 saa sant vnde mig den leffuindes gud at saa gott aff det ieg haffuer igien, oc aldrig sandere meere; det hør gode chritne thill at giøre: ellers vil det gaa fra eder, at i forkalte det miere for det mindre, for en gaas eller lam i kunde luige dem fra, faar i derfor igien lambdøe, faardø, 35 fæddøe, kommer i sag fald och skulle mieste 20 gang saa møget

paa en anden lide igien, for det fom i holde inde, oc kunde giffue, och ville dog iche giffue eders fogneprest och fogne-
 degen, ligger echon hellers eders regenskab offuer, inden
 aar oc dag, oc leer huad i bade aff det tiffittall. Mand kalder
 5 det en aff de fire raabende lynder, at holde en thiener sin
 løn inde, det vil gierne vorde til blod oc pocher for dem
 fom det bruge.

Kand iche fogden huer aar løffte din lade op och lee
 vnder dig, om du thiender rettelig eller ey, och bødelen
 10 kand iche komme offuer din hals derfor, da tench der er
 en foget i himmelen fom fier alle hierter oc kiender alle
 tiuffittall: hand haffuer end sin bødell, det er, diefflen i
 helffuede, der sadant schall ttraffe och piine thill ævig thid.

Ieg sagde dem tilforn throligen, huad dem bør at giøre
 15 mod eder. Nu figer ieg eder laa throligen, huad eder
 bør att giøre dem igen, det er nu om thiende och degne
 redtzell.

En formaning til folchet om høytiders och heders offer.

20 Dilligefte med høytiders offer, 3 høytiders dage om
 aaret, paalke dag, pindzedag, oc iuledag i det minfte,
 effter kong: mayt: ordinantz, det maatte jo vere en for-
 p. 108 maledidede mennilke der || vil bliffue hiem fra sin fogn-
 kirche paa de dage, for det lille hand schulle giffue sin
 25 fogneprest oc fogndegn, om hand ellers haffuer at giffue aff.

Dernelt 3 hedersoffer haffuer vered aff gammel arildtz
 tid, førend vi bleff fød til verden, fom vaar, børnoffer,
 brudeoffer, och qvindeoffer, naar et barn bliffuer døbt, en
 brud bleff viet, en qvinde gich i kirche effter sin barn, da
 30 offre di huad gud skød dem i hue, iche for at fognepresten
 och degnen bliffue der laa rige aff, huo der æder sig iche
 fuld, (med arlouff sagt) hand flicher sig iche fuld, men
 for den store ære de giør huer andre indbyrdes, kande
 offuer gaard, och kande igien det er lengt venfkap, det